

Running head: JEZELF ZIJN ONLINE

“Spontaan Jezelf Kunnen zijn Online?!”

Een Kwalitatief Onderzoek naar de Ervaringen van de Zelfontplooiing middels Vloggen van Meiden met Verschillende Etnische-culturele Achtergronden.

Mijke Engering en Anouk van Leeuwen
Universiteit Utrecht

Cursus	Thesis Pedagogische Wetenschappen
Cursuscode	200600042
Auteurs	Anouk van Leeuwen (6271723) - Interactie, zelfontplooiing Mijke Engering (5971063) - Etnische-identiteit, zelfontplooiing
Thesisbegeleider	Margreet Moesker
Datum	22 juni 2018

Abstract

Objective. Today's youth is the generation who grew up with social media and that makes it a hot topic. The society has not created a space for learning and self-development on the internet yet. However, the internet can be a place where girls can be themselves, especially for those with different ethnic-cultural backgrounds. This study will look at how girls (16-24 years) with different ethnic-cultural backgrounds, experience self-development through vlogging in the digital world in contrast to offline experiences. **Method.** This study was conducted through semi structured interviews, observations and self-reflection. Subsequently the data was analysed with Nvivo. **Results.** The subjects that stand out in the interviews were 'interaction', 'who am I', 'taboo', 'support', 'creating autonomy' and 'establishing their own ideals'. The results shows that they really can be themselves online and that all the girls want to mean something for their followers. These girls have the feeling that they learn more about the reality through vlogging and they see school more like a place where you can learn from the books. Besides that they feel like they are stronger than they were before using the social media. **Conclusion.** Together, these findings suggest that the participants are well aware of their future dreams and reasons why they chose vlogging. Opening-up to interaction and learning seems to play a big role in self-development and ethnic-identity formation in the digital world. Especially for those girls with different ethnic-cultural backgrounds who are not free to do this at home.

Keywords: vlogging, YouTube, cultures, self-development, ethnic-identity, interaction, learning, school, online, offline

“Spontaan Jezelf Kunnen zijn Online”

‘Helpt 12-16 jarigen vindt zichzelf verslaafd aan sociale media’, luidt de kop van een artikel van NOS (8 januari, 2018). Vanuit verschillende hoeken in de maatschappij wordt geschreven over de negatieve gevolgen die social media met zich meebrengen (NOS, 2018; Nederlands Jeugdinstituut, 2018a; Kloosterman, & Van Beuningen, 2015; Nikken, 2013). Voor de jongeren van nu is dit een hot-topic, zij zijn de eerste generatie die is opgegroeid met de digitale technologie en worden ook wel de ‘digitale generatie’ genoemd (Buckingham, & Willet, 2013; Bull et al., 2008). De afgelopen jaren is het percentage jongeren dat toegang heeft tot internet gestegen tot bijna 100%. Van de jongeren tussen 12 en 21 jaar hebben gemiddeld 97,15% toegang tot internet via een smartphone en gemiddeld 93,65% toegang tot het internet via de laptop (Nederlands Jeugdinstituut, 2018a). De Nederlandse overheid buigt zich ook over dit onderwerp. Vanuit de Europese wet- en regelgeving en het Verdrag van de Rechten van het Kind heeft de overheid de opgave om aantasting te voorkomen van lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen door de confrontatie met schadelijke mediaproducten. De jeugd wordt beschermd door de politiek, op school en thuis (Nikken, 2013; Unicef, 2009). Echter is er nog weinig bekend over de mogelijkheden die social media kunnen bieden, zoals het ontwikkelen van talenten en zelfontplooiing van de jongeren (Ito et al., 2010). Vooral degenen met een andere etnische-culturele achtergrond die thuis en in het dagelijks leven beperkt worden in hun vrijheid, kunnen via de digitale wereld hun mening uiten. Dit geldt in het bijzonder voor meiden (Leurs, Midden, & Ponzanesi, 2012). Dit onderzoek is gericht op hoe meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden, tussen de 16 en 24 jaar, de zelfontplooiing ervaren middels het vloggen in de digitale wereld in contrast met hun ervaringen in de offline wereld.

Online hebben jongeren de kans om een actievere rol te spelen bij het kiezen van de activiteiten die zij willen ondernemen in hun dagelijks leven, wanneer zij dit doen en met wie (Hsi, 2007). Zo kunnen jongeren via social media hun vragen, meningen en onzekerheden delen met anderen (Valkenburg & Peter, 2007). Al deze mogelijkheden op het internet bieden voor sommige jongeren een toegang tot zelfontplooiing die zij wellicht eerst niet hadden (Ito et al., 2010). Om een voorbeeld te geven, is de online wereld voor Marokkaans-Nederlandse jongeren een toegankelijke manier om hun etnische identiteit te ontwikkelen in de Nederlandse samenleving (Prinsen, De Haan, & Leander, 2015). Thuis kan een strenge opvoeding plaatsvinden, waardoor het niet vanzelfsprekend is om je af te zetten tegen normen en waarden van thuis (El Hadioui, 2008; Van Pels, 2003). De Marokkaans-Nederlandse jongeren participeren meestal in online discussies die gaan over liefde, relaties en seksualiteit of over de situatie van de Marokkaanse community in Nederland. In het bijzonder voor Marokkaans-Nederlandse

meiden kan het communiceren via het internet hun horizon verbreden, omdat zij meer dan jongens beperkt worden in hun vrijheid (Leurs et al., 2012). Onderwerpen die lastig te bespreken zijn in het dagelijks leven, worden juist bespreekbaar gemaakt en ter discussie gesteld in de digitale wereld (Leurs et al., 2012). De maatschappelijke positie van meiden met een andere etnische-culturele achtergrond is in veel opzichten kwetsbaarder dan die van hun autochtone leeftijdsgenoten. Deze meiden kunnen kampen met identiteitsproblemen en gebrek aan zelfvertrouwen en ambitie (Van Dijk & Noorda, 2017).

De digitale wereld kan een bron zijn voor zelfontplooiing en leren (Erstad, 2012). Leren vindt niet alleen plaats binnen de muren van de school, maar gebeurt altijd en overal (Erstad, 2012; Gee, 2008; Sefton-Green, 2004). Dit leren bevat het spontane leren, zonder intentie en structuur en wordt vaak gezien als informeel leren (Sefton-Green, 2004). In de samenleving wordt het proces van leren sterk geassocieerd met het leren op school, wat vaak als formeel leren wordt beschouwd. Formeel leren kan gezien worden als het gestructureerde leren met intentie (Erstad, 2012; Sefton-Green, 2004). Echter moeten formeel en informeel leren niet als apart worden gezien, maar als één geheel (Erstad, 2012). Het gebruik van de digitale wereld kan zichtbaar maken dat scholen in het faciliteren van leren en vorming iets laten liggen (Dabbagh & Kitsantas, 2012). Zo heeft de Onderwijsraad in 2014 een rapport geschreven aan de Minister en de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap met daarin aanbevelingen over de vernieuwing en autonomie van het curriculum van scholen. De maatschappij verandert snel en hierin gaat het schoolcurriculum nog niet mee. De Onderwijsraad pleit onder andere dat scholen tijd voor de snelle ontwikkeling en het gebruik van social media kunnen realiseren in het onderwijs. Zoals bijvoorbeeld het begeleiden van 'hoe je een persoon wordt', wat jongeren online opzoeken (Onderwijsraad, 2014).

Volgens Lave en Wenger (1991) is leren een sociaal proces. Zij introduceren voor leren het begrip *situated learning*: het leren wat plaatsvindt binnen een community of practice (CoP). Een CoP is een groep met een gezamenlijke interesse in een bepaalde context (Lave, & Wenger, 1991). Gee (2005) geeft als alternatief op de CoP een *affinity space*: dit is meer gefocust op de space waarin mensen interactie hebben online, dan op de membership en de bijbehorende grenzen in een community. Een CoP is meer gericht op het erbij horen en een *affinity space* is daarin meer fluïde (Gee, 2005). In een *affinity space* zijn mensen met elkaar verbonden door dezelfde interesses, doelen en inspanningen. Het maakt hier niet uit in welke mate je een rol speelt in de space (Notely, 2009; Gee, 2005). Zoals in de *affinity space* van het vloggen zijn er vloggers die erg actief zijn: *geeking out* (Ito et al., 2010; Gee, 2005). Hieronder wordt verstaan dat zij intensief en vaak gebruik maken van de *affinity space* en hier veel kennis van hebben (Ito et al., 2010). Via de digitale wereld kan dus worden geleerd middels interactie.

Daarnaast maken *affinity spaces* het mogelijk om veilig een peercultuur te onderzoeken, feedback te geven en te ontvangen met betrekking tot het digitale zelfbeeld en om affectie, bevestiging en acceptatie te zoeken en te laten zien (Larsen, 2007). Een voorbeeld van een *affinity space* is het opnemen van een vlog. Een vlog is een blog waarbij de maker zijn zelfpresentatie aanbiedt in de vorm van video's en dit kan gezien worden als een online dagboek (Nederlands Jeugdinstituut, 2018b; Harley, & Fitzpatrick, 2009). Daarbij vindt interactie plaats tussen de vlogger en haar volgers middels reacties op de video's (Maas, 2017). Door middel van interactie ontstaat er discussie en dit wordt gezien als spontane leerprocessen (Bolhuis, 2004; Swan, 2002; Vygotsky, 1978). De constante feedback en reflectie bij het bekijken en maken van video's kan namelijk de identiteit van meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden in een ander daglicht zetten (Leurs, De Haan, & Leander, 2015). Daarbij kan het een bron zijn voor persoonlijke groei en empowerment, die de persoonlijke identiteit verder doet ontwikkelen en versterken (Prinsen et al., 2015). Interactie lijkt een belangrijke rol te spelen in het leerproces en het ontwikkelen van de identiteit.

Zoals blijkt uit bovenstaande informatie zijn er mogelijkheden om in de digitale wereld te leren, maar dit wordt niet altijd door de maatschappij en de wetenschap erkend (NOS, 2018; Nederlands Jeugdinstituut, 2018a; Kloosterman, & Van Beuningen, 2015; Nikken, 2013). Daarnaast is het voor meiden met verschillende etnische-culturele achtergrond vanwege hun cultuur niet altijd vanzelfsprekend om hun gevoelens en gedachten te uiten in de offline wereld. Er is weinig tot geen onderzoek beschikbaar naar vloggen bij meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden gezien het leren, etnische identiteit en zelfontplooiing. De onderzoeksvraag die in dit onderzoek beantwoord zal worden, luidt als volgt: 'Hoe ervaren meiden (16-24) met verschillende etnische-culturele achtergronden zelfontplooiing middels vloggen in de digitale wereld in contrast met de ervaringen in de offline wereld?' De onderzoeksvraag wordt in twee deelvragen opgesplitst: 'Op welke manier ervaren vloggende meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden het leren en de interactie met hun volgers in de digitale wereld in contrast met de offline wereld?' en 'Op welke manier ervaren meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden de ontwikkeling van hun etnische identiteit tijdens het vloggen in de digitale wereld in contrast met de offline wereld?'

Methode

Dit onderzoek is verkennend. De focus ligt dan ook om diepgang te creëren in de relaties, gebeurtenissen en ervaringen van de meiden (Denscombe, 2010). Dit maakt het onderzoek een etnografische case study. Door middel van zes semi-gestructureerde interviews, observaties en zelfreflecties wordt een beeld gecreëerd vanuit hun perspectief op leerstrategieën en vorming. Deze vorm van kwalitatieve data gaf de mogelijkheid om de diepte in te gaan tijdens het onderzoek. Het doel van kwalitatief

onderzoek is om sociale verschijnselen te beschrijven en verklaren in termen van de betekenis die mensen eraan geven (Boeije, 2009).

Steekproef

De doelgroep voor dit onderzoek zijn meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden tussen de 16 en 24 jaar oud ($M = 21$) die actief bezig zijn met vloggen via YouTube. De etnische-culturele achtergrond die de meiden naast het Nederlands hebben zijn: 33,33% Marokkaans, 16,67% Thais, 16,67% Turks, 16,67% Indiaas en 16,67% Spaans. Van de zes respondenten zijn hun achtergrond en context meegenomen in het onderzoek (zie bijlage A). De respondenten voldeden aan de vooraf gestelde eisen: leeftijd, sekse, participatie, verschillende etnische-culturele achtergronden, zeer actieve vlogger. Onder zeer actieve vloggers wordt verstaan: minimaal 7.000 abonnees op hun YouTube kanaal of wekelijks bezig zijn met vloggen.

In dit onderzoek is er sprake van een selecte en doelgerichte steekproef (Neuman, 2014). De specifieke kenmerken van de meiden maakten dat zij moeilijk te vinden waren. De keuze voor de doelgroep is daarom subjectief. De vloggende meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden zijn gezocht via YouTube en zijn via Instagram en e-mail benaderd. Daarnaast is er ook gebruik gemaakt van de sneeuwbalsteekproef: wanneer een vlogger had deelgenomen aan het onderzoek, is gevraagd of zij andere vloggers kende die ook wilde deelnemen aan het onderzoek (Neuman, 2014). In totaal zijn 49 meiden benaderd via Instagram en e-mail, waarvan 11 meiden hebben gereageerd. Verder is er gebeld en gemaïld met een organisatie uit Utrecht die gericht is op een goede afspiegeling in de samenleving omtrent social media. Daarnaast zijn op het forum van Marokko.nl verschillende oproepen geplaatst. Zowel de organisatie als het forum hebben niks opgeleverd.

Ethische verantwoording

Het contact is informeel verlopen, om zo meer respons te krijgen van de respondenten en meer bij hen aan te sluiten dan wanneer dit formeel werd gedaan. Daarnaast is een informed consent opgesteld en door de respondenten ondertekend óf er is mondelinge toestemming gegeven tijdens de telefonische interviews. Informed consent houdt in dat de respondenten zelf met volledige kennis beslissen over de risico's en voordelen van het onderzoek en/of zij willen participeren (Boeije, 2009). Ten alle tijde hebben de respondenten zich zonder gevolgen mogen terugtrekken. De gegevens van de respondenten zijn anoniem verwerkt en de informatie van hen is niet zonder toestemming doorgespeeld aan derden. Om daarbij de vertrouwelijkheid te waarborgen zijn naam en persoonsgegevens niet aan de data gekoppeld (Boeije, 2009). De weblinks van de YouTube-video's zijn om deze reden niet in dit onderzoek gedeeld.

Instrumenten

Voor dit onderzoek is vanuit drie perspectieven data verzameld, interviews,

observaties en zelfreflecties. Dit wordt ook wel triangulatie genoemd (Boeije, 2009). Een interview wordt gebruikt om meer inzicht te krijgen in de meningen, gevoelens, emoties en ervaringen van mensen (Denscombe, 2010). Er is gebruik gemaakt van semi-gestructureerde interviews, waarbij flexibel is omgegaan met de topiclijst (Denscombe, 2010). Aanvullend op de interviews is een observatie gedaan van de video met de meest aantal views, om te kijken of er een overeenkomst is tussen wat de meiden vertellen en wat zij in werkelijkheid doen. Bij deze video's wordt de meeste interactie verwacht. De zelfreflecties zijn aan het einde van de interviews gehouden, waarin werd gevraagd wat de meiden aan het interview vonden. Dit om inzicht te krijgen in hun ontwikkeling.

Analyseplan

De zes interviews zijn anoniem verwerkt en gecodeerd. Bij coderen worden relevante stukken tekst in de transcripten eruit gefilterd en wordt daar een overkoepelend label aangehangen. Dit is van belang om thema's en patronen te ontdekken (Boeije, 2009). Eerst is open gecodeerd, uit de data fragmenten zijn gehaald die de onderzoeksvraag beantwoorden. Vervolgens is er een structuur aangebracht in de open codes door onderscheid te maken in hoofdcodes en subcodes, dit wordt axiaal coderen genoemd. Als laatste is er bepaald welke thema's met elkaar in verbinding staan en/of er een patroon zichtbaar is, ook wel selectief coderen (Boeije, 2009). Met het coderen is gebruik gemaakt van Nvivo, dit is een software om meer inzicht te krijgen in kwalitatieve data. Hiermee is de data georganiseerd, gecategoriseerd en gevisualiseerd (QSR international, z.d.). De observaties zijn bij alle zes de respondenten uitgevoerd bij de video die viral is gegaan. Er werd gekeken naar het aantal positieve en negatieve likes en hoe de meiden omgaan met de positieve en negatieve reacties. Op deze manier is er gecontroleerd dat er een overeenkomst is met wat de meiden zeggen in de interviews en wat er daadwerkelijk online gebeurt. De zelfreflecties zijn gekoppeld aan de ontwikkeling die zij ervaren hebben tijdens het interview.

Operationalisering

Om een antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag en de deelvragen, worden de begrippen uit de vragen geoperationaliseerd en zijn hierdoor meetbaar.

Zelfontplooiing. Zelfontplooiing is de manier waarop personen zich op eigen initiatief verder ontwikkelen en zich hier bewust van zijn (London, & Smither, 1999). Volgens London en Smither (1999) houdt zelfontplooiing de volgende 6 punten in: a) zelf verantwoordelijk zijn voor het herkennen van wat zij nodig hebben voor hun eigen ontwikkeling, b) aannemen dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen leerproces, c) actief zoeken naar feedback van hun gedrag, d) hun huidige expertise kunnen vergelijken met toekomstige vereiste skills, e) de potenties voor ontwikkeling te onderzoeken en f) ontwikkelingsdoelen stellen, hun progres kunnen evalueren en hun doelen daarop kunnen aanpassen.

Leren. Leren gaat over het leggen van verbanden met ideeën, feiten, mensen en communities (Anderson, 2008). Dit houdt het verwerven van informatie en vaardigheden in, evenals het worden van een kenner in een bepaalde context (Wenger, 2010; Wright, & Kanellopoulos, 2010). Drie domeinen die betrokken zijn bij het leerproces zijn: autonomie, persoonlijke ontwikkeling en een open houding richting het leren (Wright, & Kanellopoulos, 2010).

Etnische identiteit. Identiteitsontwikkeling heeft volgens Umaña-Taylor, Yazedijan en Bámaca-Gómex (2009) betrekking op het definiëren van jezelf als een groepslid binnen een breder sociale context en het dient ook als een kader om de samenhang van zelfbewustzijn inzichtelijk te maken. Identiteitsontwikkeling begint in de leeftijdsfase van rond de 14 jaar. In deze fase leren kinderen zichzelf kennen en creëren hierbij autonomie vanaf (Van Pels, 2003). Identiteitsontwikkeling is volgens Umaña-Taylor en anderen (2009) een continu proces en kent drie componenten: verkenning, vastberadenheid en bevestiging. Verkenning houdt in de exploratie van hun etnische identiteit. Met vastberadenheid wordt bedoeld in hoeverre zij hun identiteit hebben ontdekt. Bevestiging gaat over de positieve of negatieve invloed die zij associëren met die vastberadenheid (Umaña-Taylor et al., 2009).

Interactie. Swan (2002) toont aan dat interactie tussen personen belangrijk is. Interactie gebeurt tijdens de alledaagse conversaties, waarin ideeën en opvattingen worden uitgewisseld (Bolhuis, 2004). Leren door interactie vindt plaats tijdens samenwerken. De interactie verloopt dan niet alleen via taal, maar ook door samen handelen, het van elkaar leren door te zien hoe een ander iets doet en op elkaar ingespeeld raken. Daarnaast betreft interactie ook de manier van omgaan met conflicten. Het gedrag wat in de sociale omgeving voorkomt, wordt vaak ongemerkt overgenomen. Leren door sociale interactie kan gezien worden als het leren van ervaringen in verschillende situaties, vaak ben je je er niet van bewust. Het kan gezien worden als spontane leerprocessen (Bolhuis, 2004).

Kwaliteit onderzoek

De betrouwbaarheid en validiteit zijn van belang om de kwaliteit van dit onderzoek te waarborgen (Boeije, 2009). Consistentie en objectiviteit zijn met kwalitatief onderzoek lastig te bewerkstelligen, vanwege de invloed van de interviewers en de context (Denscombe, 2010). Dit maakt de betrouwbaarheid lager, omdat het niet tot precies dezelfde antwoorden leidt (Neuman, 2014). De betrouwbaarheid is gewaarborgd door samenwerking tussen de onderzoekers met betrekking tot het verzamelen en analyseren van de data. Daarnaast is er tijdens dit onderzoek gebruik gemaakt van triangulatie, waarmee resultaten uit verschillende bronnen vergeleken kunnen worden.

De validiteit van dit onderzoek is gewaarborgd door aan te sluiten bij onderzoeksmethoden die passen bij een kwalitatief onderzoek (Boeije, 2009): semi-

gestructureerde interviews, open observaties en zelfreflecties. Daarnaast gaat de validiteit over dat de toegepaste methoden en technieken passen bij de onderzoeksvragen (Boeije, 2009), om deze reden is de topic-lijst opgesteld aan de hand van geoperationaliseerde begrippen uit de onderzoeksvraag. Verder zijn er geluidsopnames gemaakt van de interviews om zo de exacte antwoorden van de respondenten te kunnen analyseren en zo de interne validiteit te waarborgen.

Resultaten

De resultaten van het onderzoek worden gepresenteerd aan de hand van de drie onderwerpen die centraal staan in het onderzoek: leren, etnische identiteit en zelfontplooiing. Deze worden beschreven door de volgende thema's: status, leerproces, interactie met volgers, jezelf ontwikkelen, wie ben ik, creëren autonomie, taboe, steun, privacy en bescherming en idealen (bijlage B). Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen de belevenissen van vloggende meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden in de digitale wereld én de offline wereld. De beschrijving van de resultaten wordt ondersteund door: uitspraken uit de semi-gestructureerde interviews, hun zelfreflectie op deze interviews en observaties (bijlage C) van hun online video's die zijn geplaatst op YouTube.

Leren

Status. Binnen het thema status is onderscheid gemaakt in de labels: geld, regels vloggen, succes, vloggen als baan en volgers. Drie meiden geven aan dat je met vloggen geld kunt verdienen. Waarbij respondent 5 (Turks-Nederlands) aangeeft dat ze het vloggen ziet als een baan: *"...Als je op je YouTube kanaal genoeg volgers hebt, genoeg abonnees, genoeg mensen die liken uh ja, dan kun je er best wel wat aan verdienen"*. Om het vloggen als baan te kunnen uitoefenen speelt het aantal volgers ook een rol. Echter vinden vier van de zes meiden het belangrijker dat ze kunnen doen wat ze leuk vinden. Zoals respondent 5 (Turks-Nederlands) zegt: *"Ik doe gewoon mijn ding en uh ik laat mijn privé leven zien en ik laat zien wat voor dingen ik fijn vind om te gebruiken in de hoop dat mensen dat interessant vinden."*

Verder zitten er verschillende regels aan het vloggen, zoals: *"Maar normale vloggers doen het een keer per week"* (respondent 2, Marokkaans-Nederlands) en *"Er staat helemaal een reglement bij youtube ... en dan zie je zo'n hele regel uh, algemene voorwaarden"* (respondent 1, Thais-Nederlands). De route naar succes is volgens respondent 4 (Marokkaans-Nederlands): *"Experimenteer en je ziet wel waar je beland, maar laat je sowieso niet belemmeren door de negativiteit."* Bij alle meiden blijkt dat succes voor hun is dat ze zichzelf kunnen zijn en dit laten zien in de vlogs: *"Zie je toch wel mijn persoonlijkheid terug"* (respondent 3, Spaans-Nederlands).

Leerproces. Het leerproces wordt onderverdeeld in de labels: leren en verschil school en social media. Respondent 2 (Marokkaans-Nederlands) geeft aan het volgende

geleerd te hebben middels vloggen: *“Dat ik meer durf bijvoorbeeld, sneller mezelf, dat ik meer socialer, dat ik meer sociaal ben. Want soms vond ik het een beetje eng om tegen mensen te praten onbekende, maar door het vloggen euh ben ik dus meer met mensen in contact geraakt [...] sinds ik meer zelf ben gaan vloggen zie ik meer een andere wereld en toen ben ik meer mijn eigen mening gaan vormen.”* Het meer durven en minder zenuwachtig zijn wordt bevestigd door respondent 1 en 4. Daarnaast geven alle zes de respondenten aan dat zij geleerd hebben in het openbaar bespreekbaar te durven spreken: *“die ging over liefde en dat vond ik best wel moeilijk. In het dagelijks leven praat ik er wel over met mensen. Maar om het openbaar te doen doe ik niet zo vaak”* (respondent 2, Marokkaans-Nederlands). Respondent 1 en 6 geven daarnaast aan dat zij van elkaar leren op social media *“Ja wat een ander weet hoef jij niet per se of kun jij niet weten altijd. Dus dat is altijd wel interessant”* (respondent 1, Thais-Nederlands).

Binnen het label verschil school en social media geven de schoolgaande meiden aan de realiteit te leren kennen via het vloggen en ervaren drie respondenten dat ze door social media sterker in hun schoenen staan: *“Op school vind ik het meer van die exacte vakken en gewoon leren wat je in het leven nodig hebt en op YouTube, op social media ben je echt sociaal aan het interacteren met gewoon de mensen om je heen en het is niet zo geforceerd ofzo allemaal en je leert ook uhm omgaan met jaa [...] soort van school gaat geen les geven van wat nou als er ooit uhm een negatief persoon komt die [...] je uh helemaal naar beneden haalt en hoe moet je er dan op reageren, hoe blijf je sterk in je schoenen staan en dat heb je allemaal niet op school en dat leer je zeg maar zelf pas in het leven”* (respondent 1, Thais-Nederlands). *“Op school leer je meer zeg maar de mening van een boek en op YouTube leer je meer de mening van mensen, echt mensen”* (respondent 2, Marokkaans-Nederlands). *“Door YouTube, het wordt gewoon allemaal veel opener. Alle onderwerpen worden heel erg makkelijk toegankelijk [...] en dat vind ik het mooie aan”* (respondent 3, Spaans-Nederlands).

Interactie met volgers. Het thema interactie met volgers is onder drie labels verdeeld: reacties van volgers, omgaan reacties van volgers en verschil met dagelijks leven. De reacties van de volgers bestaan uit negatieve en positieve reacties, wat zich op een YouTube video ook kan uiten in een *like* of *dislike*. Alle zes de meiden hebben negatieve reacties ontvangen op hun vlogs: *“jij bent echt lelijk”* (respondent 1, Thais-Nederlands), *“jij hoort achter de keuken te staan”*, *“je bent een slechte gelovige”* (respondent 2, Marokkaans-Nederlands), *“je liegt dat je verlamd bent geraakt”* (respondent 4, Marokkaans-Nederlands), *“ik had niet verwacht dat jij kan dansen want je bent dik”* (respondent 6, Indiaas-Nederlands), *“een depressie is onzin, het bestaat niet”* (respondent 3, Spaans-Nederlands) en *“konden ze natuurlijk ook lekker gek en gaan schelden en doen”* (respondent 5, Turks-Nederlands). Naast de negatieve reacties krijgen ook alle zes de meiden positieve reacties van hun volgers: *“zij zien mij als*

voorbeeld" (respondent 2, Marokkaans-Nederlands), *"uh ik vind het ook leuk dat je, je laat heel veel zien"* (respondent 5, Turks-Nederlands), *"het motiveert mij"* (respondent 6, Indiaas-Nederlands), *"jij inspireert mij echt zo erg"* (respondent 1, Thais-Nederlands) en *"je ziet er zo goed uit"* (respondent 3), *"ja er zijn ook gelukkig heel veel positieve reacties"* (respondent 4, Marokkaans-Nederlands). Er worden enkele positieve en negatieve reacties bevestigd in de observatie van de video's daarnaast wordt hier zichtbaar dat de *likes* altijd in de meerderheid zijn van de *dislikes* (bijlage C).

In het label omgaan reacties van volgers wordt toegelicht hoe de meiden omgaan met de reacties van hun volgers. Vier meiden geven aan dat zij door de negatieve reacties wilden stoppen. Echter gaven dezelfde meiden aan dat zij blij waren het vloggen te hebben doorgezet: *"Maar ik dacht ik ga niet stoppen door mensen. Ik doe het juist voor de mensen die het wel leuk vinden. Ik ben wel blij dat ik ben doorgedaan"* (respondent 2, Marokkaans-Nederlands). Alle zes de meiden geven aan dat de negatieve reacties hen *"niets meer doen"*, *"niet serieus nemen"* en dat zij *"leren deze als positief te zien"* (bevestiging voor deze laatste uitspraak is te vinden in bijlage C). Daarnaast zegt respondent 1 (Thais-Nederlands): *"En door één positieve reactie tussen al die negatieve comments, zeg maar dat kan mijn hele gedachten veranderen, dan ben ik al gelukkig"*. Verder geven vijf meiden aan dat feedback van hun volgers belangrijk is. Daarnaast zien alle zes de meiden de positieve reacties als drijfveer. Zo zegt respondent 1 (Thais-Nederlands) bijvoorbeeld: *"Met lieve reacties daar haal ik echt zeg maar mijn energie en mijn motivatie uit, dan heb ik zo iets van dit is waar ik het voor doe."*

In het label verschil met dagelijks leven geven alle zes de meiden aan dat zij in de interactie middels het vloggen meer zichzelf kunnen zijn dan met thuis of op school. De volgende uitspraak geeft dit weer: *"Thuis verberg ik meer mijn gevoelens dan op social media"* (respondent 4, Marokkaans-Nederlands).

Etnische identiteit

Wie ben ik. Het label wie ben ik is benoemd door alle zes de respondenten. De meisjes geven de volgende eigenschappen aan die zij als vlogger bezitten: *"risico's durven te nemen"*, *"niet zwak zijn"*, *"schijt hebben"* en *"jezelf zijn"*. De volgende uitspraak geeft dit weer: *"Ik denk dat ik echt heel erg mezelf ben en dat ik best wel schijt heb aan heel veel en dat ik ook best wel veel laat zien in mijn vlogs"* (respondent 5, Turks-Nederlands). De respondenten geven in de bovenstaande uitspraken weer hoe zij zich moeten opstellen op social media. Daarbij geven de schoolgaande respondenten (1, 2 en 3) aan dat zij zich op school bescheidener opstellen: *"Op school ben ik eigenlijk altijd wel hetzelfde gebleven. Ik ben wel gewoon bescheiden in de klas, je kan wel gewoon met me praten en ik lach. Maar ik ben niet veel drukker in de klas geworden"* (respondent 2, Marokkaans-Nederlands).

Taboe. Tijdens de interviews viel het op dat drie meiden bepaalde onderwerpen thuis met hun ouders niet mogen bespreken. Onderwerpen die respondent 2 noemt zijn 'ongesteldheid, seks, relaties, drank, drugs'. Respondent 1, 2 en 3 stellen zich om die reden thuis was terughoudender op, ze blijkt uit de volgende uitspraak: *"Thuis ben ik wel wat terughoudender euh... bij mijn familie. [...] Soms voel ik mij wel een beetje beoordeeld door hun, omdat ik bepaalde persoon moet zijn. Ik ben zelf ook gelovig en bijvoorbeeld liefde en relaties zijn een beetje taboe. Dus dan kan ik niet zomaar euhm... zeggen"* (respondent 2, Marokkaans-Nederlands).

Steun. Respondenten 1, 2, 3 en 4 vertellen steun te hebben ervaren van thuis met betrekking tot het plaatsen van YouTube video's online. De volgende uitspraken van de respondenten geven dit weer: *"Ja, ze zijn gewoon hartstikke trots op mij. Ze zien mij in de krant, op televisie [...] Ze delen met trots in ieder geval."* (respondent 4, Marokkaans-Nederlands). *"... mijn moeder die steunt me wel uh, maar zij is echt traditioneel van oké uh school, diploma, goede baan vinden en uh weetje dat traditionele verhaaltje"* (respondent 3, Spaans-Nederlands). *"Mijn vader is echt zo van doe je ding, ja is goed heuj."* (respondent 1, Thais-Nederlands).

Steun ervaren vanuit de fans/volgers/vriendinnen is voor alle respondenten motivatie om door te gaan met het posten van video's op YouTube. Dit blijkt uit de volgende uitspraak: *"... Ik wil ze zeg maar geen fans noemen, maar als kijkers of gewoon supporters, want ze zijn altijd als ik een video kijk dan voelt het ook alsof ik die persoon ken. Alsof het een soort van vriendin van me is. Dus ik wil [...] ze een beetje dat gevoel krijgen dat ze welkom zijn en dat het gewoon allemaal een gezellige kanaal is."* (respondent 1, Thais-Nederlands). Respondenten 1 en 2 geven aan dat zij meer steun ontvangen van vriendinnen, dan van hun ouders. De volgende uitspraak geeft dit weer: *"... Ik zag mijn vriendin als voorbeeld. [...] Dat vond ik wel fijn dat zij mij steunde. Mijn familie beetje."* (respondent 2, Marokkaans-Nederlands).

Zelfontplooiing

Jezelf ontwikkelen. Binnen het thema jezelf ontwikkelen is er onderscheid gemaakt in drie labels: groeien, openstellen en reden beginnen met vloggen. De meiden die vloggen via YouTube geven allemaal aan zich op hun eigen manier positief te hebben ontwikkeld. Hier volgen uitspraken die dit weergeven. *"Je hebt zo vaak negatieve reacties gekregen waardoor je nu gewoon zoveel sterker ben geworden"* (respondent 1, Thais-Nederlands). *"... wie ben ik eigenlijk en wat wil ik doen en wat vind ik belangrijk..."* (respondent 1, Thais-Nederlands), *"Maar sinds ik meer zelf ben gaan vloggen, zie, zag ik meer een andere wereld. Toen ben ik meer mijn eigen mening gaan vormen"* (respondent 2, Marokkaans-Nederlands), *"Ik denk wel dat ik meer mezelf kan zijn door de veranderingen in de euh social media en maatschappij"* (respondent 6, Indiaas-Nederlands), *"Social media heeft mij in een kracht gezet tot ontwikkeling tot de*

persoon die ik nu ben, positiever en meer open" (respondent 4, Marokkaans-Nederlands).

Binnen het label openstellen geven drie respondenten aan dat zij het openstellen van henzelf via social media als positief ervaren. De volgende uitspraken geven hier een voorbeeld van: *"Zeggen van ja ik ben een beetje verdrietig, dat kan ik sneller doen op social media dan tegen mijn ouders"* (respondent 4, Marokkaans-Nederlands), *"Ik moet zeggen dat ik nu wel een ander soort klas heb, dus de mensen waarbij ik nu ben, zorgen er ook voor dat ik mij meer open kan stellen"* (respondent 3, Spaans-Nederlands), *"Openstellen voor samenwerking met andere dansers en ook met niet dansers, gewoon die geïnteresseerd zijn"* (respondent 6, Indiaas-Nederlands).

Binnen het label reden beginnen met vloggers is duidelijk geworden dat alle zes de meiden allemaal op hun eigen manier iets willen betekenen voor hun volgers. Ze willen hun volgers inspireren, hun passie delen met hun volgers of een rolmodel zijn. *"Ja ik wil zeg maar mensen gaan steunen en uhm voor hun ja makkelijker maken. Eigenlijk een rolmodel zijn op social media"* (respondent 4, Marokkaans-Nederlands), *"Gewoon de dingen posten die ik bijvoorbeeld fijn vind en adviseer"* (respondent 5, Turks-Nederlands), *"Wow ik wil ook zeg maar een publiek hebben en mensen kunnen inspireren net als hoe zij mij inspireren"* (respondent 1, Thais-Nederlands), *"Mijn passie en mijn hobby [...] de wereld is zo mooi, dus ik wil zoveel mogelijk van de wereld laten zien"* (respondent 6, Indiaas-Nederlands).

Creëren autonomie. Onder dit thema vallen de labels negatieve kant van vloggen en doel van vloggen. De negatieve punten die naar voren komen zijn het opofferen van vriendschappen en weinig tijd voor jezelf hebben. Ondanks de negatieve kant lijken alle meisjes te hebben nagedacht over de beweegredenen om te blijven vloggen. Voorbeelden zijn: *"Als je er niet over praat dan blijft het een taboe en ik vind juist dat je er meer over moet praten. Dan doorbreek je het taboe, maar heb je een lack of information over dingen waar je over twijfelt"* (respondent 2, Marokkaans-Nederlands) en *"... dankzij social media heb ik dus mijn passie gevonden maar dan zien andere mensen dat en die kunnen dat dan minder goed hebben [...] maar daar komt toch wel jaloezie bij kijken"*(respondent 3, Spaans-Nederlands).

Het lijkt belangrijk te zijn voor de respondenten om een groep met de volgers te vormen en hierin ook een voorbeeldfunctie te zijn. Het niet meer alleen voelen lijkt een beweegreden om een cohesie te vormen. De volgende twee fragmenten geven dit weer: *"Juist, als ik bijvoorbeeld een negatieve reactie krijg en iemand zegt: 'Ja omg ik krijg dat echt zo vaak en hoe doe jij dat?' [...] Dat, dus ook mensen helpen en van elkaar leren. Ik leer bijvoorbeeld ook van anderen, van kijkers leer je, en dat ja dat leer je niet echt op school"* (respondent 1, Thais-Nederlands), *"... Ik zag helemaal niks op het internet wat betreft onder de jongeren. Toen dacht ik: 'Ben ik de enige persoon in de rolstoel nou*

die een dwarslaesie heeft? Hoe komt dat nou? Is dat een ziekte of wat dan ook, snap je? Dat is best wel moeilijk. [...] Ik wil zeg maar mensen gaan steunen en uhm voor hun ja makkelijker maken, eigenlijk een rolmodel zijn op social media” (respondent 4, Marokkaans-Nederlands).

Privacy en bescherming. Drie respondenten gaven aan dat hun familie het vloggen in het begin afkeurden, de ouders waren het niet eens met het delen van informatie van hun dochter op het internet. Dit blijkt uit de uitspraak: *“Mijn broer zei je moet niet met je gezicht op internet, zij kunnen het faken. Dus ik ging nadenken over hoe ik het dan niet gefaked kan laten zien” (respondent 6, Indiaas-Nederlands).* Niet alleen vanuit thuis lijkt controle te bestaan, maar ook op het internet vanuit de moslim community. Respondent 2 (Marokkaans-Nederlands) geeft aan: *“Euh... als ik daarover praat of zeg dat ik een relatie heb. Dan euh... euh... gaat de moslim, zeg maar, community zeggen wat doe je, waarom zeg je dat en dat mag helemaal niet”. Deze uitspraak wordt bevestigd in tabel 3 in bijlage C: “zoiets hoor jij niet te doen” en “ga naar huis a zwerver ga naar je kamer ga bidden tot Allah wat rap en dan zeggen ze in de reacties masallah wat masallah voor wat dit allemaal is haraam”.*

Vijf van de zes meiden hebben eenmalig verteld in de interviews over privacy. Hierbij lijken de meiden te hebben nagedacht over wat zij wel of niet willen plaatsen op het internet. De volgende twee uitspraken geven dit weer: *“Op het begin heb ik heel erg getwijfeld van hee wat gaan de anderen over mij zeggen. Uh, je moet natuurlijk wel uitkijken wat je zegt op social media, want uh mensen kunnen alles screenen en weet je wel bewijsstukken verzamelen” (respondent 4, Marokkaans-Nederlands), “Maar ik begrijp haar ook wel, want uiteindelijk staat je hele leven op social media. En als je later misschien een baan wilt ofzo, kan iedereen je een soort van zien. Als je maar mijn naam opzoekt op Google, dan zie je zeg maar alleen maar mijn hoofd, echt allemaal afbeelding, op Google afbeeldingen zie je alleen maar. En dan denk je wel zeg maar wow, er is heel veel te vinden over mij” (respondent 2, Thais-Nederlands).*

Idealen. Iedere respondent is gevraagd wat zij met vloggen via Youtube in de toekomst willen bereiken en iedere respondent heeft haar eigen idealen. Zo zegt respondent 5 (Turks-Nederlands): *“Wat ik heel graag zou willen dat is ... uh reizen. Bijvoorbeeld een reis naar New York of naar Parijs, om daar uitgenodigd te worden door een bepaald merk.”* Het ideaal van respondent 3 (Spaans-Nederlands) is: *“Gewoon gezegd van als ik groei dan wil ik wat terug kunnen geven en de hulp kunnen bieden die ik toen niet kon vragen of kon krijgen.”* Daarnaast willen drie respondenten iets veranderen aan school: *“Een lesje per week over meningen, een debat over uh iets wat dichtbij de leerlingen ligt in hun leven en euh wat je dat je je mening beter kan vormen en dat je beter naar andere mensen hun mening kan luisteren” (respondent 2, Marokkaans-Nederlands), “Internet en vrij leren. Dat mag vaker gecombineerd worden”*

(respondent 6, Marokkaans-Nederlands), *“Misschien meer de sfeer op school zelf, ... iemand motiveren en helpen in plaats van oh jij hebt een slecht cijfer jij kan het niet”* (respondent 1, Marokkaans-Nederlands).

Conclusie

In deze conclusie zullen alle resultaten samenkomen om een antwoord te formuleren op de hoofdvraag: ‘Hoe ervaren meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden (16-24) de zelfontplooiing middels het vloggen in de digitale wereld in contrast met de ervaringen in de offline wereld?’ Om hier antwoord op te geven worden de belangrijkste resultaten gekoppeld aan de literatuur.

Leren middels interactie

Meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden lijken middels vloggen te leren via de interactie. De interactie met de volgers is een veelbesproken onderwerp, het gaat hier vooral om de positieve en negatieve reacties die zij krijgen en hoe zij hiermee omgaan. Alle meiden geven aan dat zij de positieve reacties zien als een drijfveer om te vloggen. Daarnaast proberen de meiden de negatieve reacties om te denken naar positieve leermomenten. De literatuur bevestigt dat interactie is het leren omgaan met conflicten en discussies (Bolhuis, 2004; Swan, 2002). Vloggers ontvangen continu feedback en reflecteren over hoe zij omgaan met de positieve en negatieve reacties. Dit kan gezien worden als een bron voor persoonlijke groei en empowerment (Prinsen et al., 2015). Het merendeel van de meiden geeft ook aan dat zij via het vloggen beter zichzelf kunnen zijn dan thuis of op school. De etnische-cultuur van de meiden lijkt thuis een rol te spelen, waardoor zij niet altijd zichzelf kunnen zijn. Thuis is de interactie van de meiden terughoudender en kunnen zij hun gevoelens minder uiten. Dit wordt bevestigd in de literatuur waaruit blijkt dat meiden met een andere etnische-culturele achtergrond zich thuis beperkter voelen in hun vrijheid (Leurs et al., 2012). Het bespreken van gevoelens en ideeën kunnen de meiden juist wel in hun vlogs. Deze interactie is een vorm van leren (Bolhuis, 2004).

Leren school vs. vloggen

De schoolgaande respondenten geven aan de realiteit te leren kennen via social media en dat school meer dient om te leren uit boeken. Via social media leren de meiden op een vrijblijvende manier te interacteren, om te gaan met negatieve reacties en om sterker in hun schoenen te staan. De meiden geven aan dat onderwerpen via YouTube toegankelijker zijn dan op school. Dit is een reden dat jongeren op social media hun vragen, meningen en onzekerheden delen en leren op deze manier van elkaar (Valkenburg & Peter, 2007). Op school leren zij de exacte vakken en wordt er minder aandacht geschonken aan de sociale interactie. Social media lijkt dus een aanvulling te zijn op het leren op school. Dit sluit aan bij de literatuur dat leren niet alleen binnen de muren van school plaatsvindt, maar altijd en overal (Erstad, 2012; Gee, 2008; Sefton-

Green, 2004). De route naar succes betekent voor alle zes de meiden dat zij zichzelf kunnen zijn en dit kunnen laten zien in de vlogs. Over status zeiden de meiden: hoe meer volgers, hoe meer views, hoe meer geld je ermee kunt verdienen en dus meer naamsbekendheid. Status heeft volgens de meiden niet alleen te maken met aantal volgers, maar ook met hoe vaak je een vlog plaatst en of het er professioneel uitziet. Verder zijn een aantal meiden zich bewust van de reglementen voor het vloggen via YouTube. Dit toont aan dat de meiden bezig zijn met leren door middel van het verwerven van informatie en vaardigheden, evenals het worden van kenner in een bepaalde context (Wenger, 2010; Wright & Kanellopoulos, 2010).

Etnische identiteit

Via vloggen lijken de meiden zich te kunnen openstellen, wat thuis niet altijd kan. Thuis mogen bepaalde onderwerpen niet altijd besproken worden, omdat daar een taboe op rust. Deze resultaten sluiten aan dat het afzetten tegen normen en waarden thuis niet altijd vanzelfsprekend is (El Hadioui, 2008; Van Pels, 2003). Eén respondent met een Marokkaanse achtergrond gaf aan dat de controle op taboes ook op het internet plaatsvindt door de moslim community. Dit sluit aan bij de literatuur van Leurs en anderen (2012). Echter kan het niet worden bevestigd of dit te wijten is aan de Marokkaanse cultuur óf dat dit te maken heeft met de ontwikkelingsfase waarin zij zitten. Het afzetten tegen de normen en waarden van thuis is een fase van de identiteitsontwikkeling (Van Pels, 2003). De meiden ervaren online meer steun dan offline. Het delen van deze informatie sluit ook aan bij de identiteitsontwikkeling die bij de leeftijd van deze meiden hoort (Van Pels, 2003).

Zelfontplooiing

Meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden lijken hun zelfontplooiing middels vloggen via YouTube als positief te ervaren. Wat vaak naar voren komt is dat zij sterker zijn geworden, meer hun eigen mening zijn gaan vormen, meer open zijn en hierdoor meer zichzelf kunnen zijn. Uit de literatuur blijkt dat meiden met andere etnische-culturele achtergronden kunnen kampen met identiteitsproblemen en gebrek hebben aan zelfvertrouwen en ambitie (Van Dijk & Noorda, 2017). Online kunnen deze meiden hun volgers inspireren, juist omdat zij dit zelf niet hadden. Voor het vloggen lijkt het belangrijk te zijn voor alle meiden om een groep met de volgers te vormen en hierin ook een voorbeeldfunctie te zijn. Daarbij lijkt het vormen van een cohesie een bron te zijn om te kunnen leren. Deze bevinding sluit aan bij de *affinity space*, waarin mensen met elkaar verbonden zijn ongeacht hun rol door dezelfde interesses, doelen en inspanningen (Notely, 2009; Gee, 2005). Het niet meer alleen voelen lijkt een beweegreden om deze cohesie te vormen. Bijna alle meiden lijken wel bewust te zijn van privacy: wat willen zij wel of niet plaatsen op het internet over zichzelf. Het bewust zijn van deze privacy kan te maken hebben met de controle die hun

familie uitoefent. De familie wil graag dat de kinderen de familie-eer hooghouden (Leurs et al., 2017). Alle meiden hebben voor ogen wat zij in de toekomst willen bereiken met het vloggen en hebben hier verschillende idealen over. Opvallend is dat de schoolgaande meiden allemaal graag iets willen veranderen aan de manier waarop zij op school worden onderwezen. Zij hebben ideeën over een debat waarin zij meningen leren vormen en naar meningen van anderen leren luisteren. Daarnaast mag internet en het vrije leren meer in het onderwijs verwerkt worden. Verder mag er meer gericht worden op het ontwikkelen van de sterke vakken en eigenschappen van de leerlingen, in plaats van het eindresultaat wat gegeven wordt in cijfers. Hierdoor wordt de focus gelegd op wat slecht gaat. Uit dit onderzoek blijkt dus dat het gebruik van de digitale wereld zichtbaar kan maken waar scholen in het faciliteren van leren en zelfontplooiing iets laten liggen (Dabbagh & Kitsantas, 2012).

Uit bovenstaande kan voorzichtig geconcludeerd worden dat de interactie die de meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden ervaren met het vloggen via YouTube positief is. Zij leren verbanden te leggen met de feedback van de volgers en hoe zij dit kunnen toepassen in hun vlogs. Bovendien leren zij omgaan met deze feedback en lijkt een groeiproces op gang te komen hoe de meiden zich kunnen opstellen in de vlogs en naar hun volgers toe. Social media is voor deze meiden een aanvulling op de interactie die op school plaatsvindt. Een andere voorzichtige conclusie is dat meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden het ontwikkelen van hun etnische identiteit zich middels vloggen meer kunnen openstellen dan thuis én zich meer kunnen afzetten van de normen en waarden thuis. De ervaringen van vloggen lijken dus positief te zijn voor de identiteitsontwikkeling van deze meiden. Daarbij lijkt het vormen van een cohesie een bron te zijn om te kunnen leren. De belangrijkste conclusie die in dit onderzoek naar voren komt is dat de meiden middels vloggen zichzelf kunnen. Juist omdat dit thuis en op school niet altijd mogelijk lijkt te zijn.

Discussie

Om verschillende redenen is dit onderzoek van belang geweest om uit te voeren. Allereerst zijn, bij kennis van de onderzoeksters, de ervaringen nog niet eerder in kaart gebracht van meiden met verschillende etnische-culturele achtergronden die vloggen via YouTube. Deze kwalitatieve vorm van onderzoek heeft het sociale verschijnsel vloggen beschreven en verklaard in termen van de betekenis die de zes meiden eraan hebben gegeven. Ten tweede blijkt uit dit onderzoek dat de ervaringen van deze meiden positief zijn met betrekking tot vloggen en leren. Dit is in tegenstelling tot hoe de maatschappij het internet beschouwd. Hier worden social media vaak nog niet geassocieerd worden met leren (NOS, 2018; Nederlands Jeugdinstituut, 2018a; Kloosterman, & Van Beuningen, 2015; Nikken, 2013). Ten derde maakt dit onderzoek duidelijk dat deze vorm van social media van belang is bij de zelfontplooiing van deze zes meiden. Alle

meiden zijn op hun eigen manier bezig zichzelf te ontwikkelen via YouTube en ze ervaren hierin een verschil met hoe ze zichzelf ontwikkelen op school. Uit de literatuur blijkt ook dat jongeren online de kans hebben een actievere rol aan te nemen bij het kiezen van activiteiten die ze willen ondernemen, wanneer ze dit doen en met wie (Hsi, 2007).

Voordat verder wordt ingegaan op de aanbevelingen, zullen eerst de beperkingen van dit onderzoek worden besproken. De eerste beperking heeft betrekking op de externe validiteit, namelijk het lage aantal respondenten ($n=6$). Wellicht speelden hier de eindexamens en de Ramadan een rol in het niet mee doen met het onderzoek. Het kan dan zijn dat de resultaten afwijken van dit onderzoek wanneer andere meiden worden benaderd. Een eventuele tweede beperking is dat er verschillende etnische-culturele achtergronden hebben deelgenomen aan het onderzoek. Dit is niet representatief voor de vloggende meiden in de Nederlandse samenleving. De derde beperking heeft te maken met het doen van kwalitatief onderzoek. De onderzoekers hebben weinig ervaring met het afnemen van de interviews en het analyseren van kwalitatieve data, wat de interne validiteit kan beïnvloeden.

De bevindingen die in het voorgaande deel beschreven zijn, leiden tot aanbevelingen voor vervolgonderzoek. Allereerst zou een aanbeveling zijn om in vervolgstudies een specifieke populatie te onderzoeken, bijvoorbeeld met één etnische-culturele achtergrond. In het huidige onderzoek is gebruik gemaakt van vijf verschillende etnische-culturele achtergronden en dit brengt limitaties met zich mee. De verschillen tussen de verschillende etnische-culturele achtergronden is bijvoorbeeld in dit onderzoek niet besproken. Hier ligt dus ruimte voor vervolgonderzoek. Daarnaast zou de steekproef groter moeten zijn om het onderzoek meer draagvlak te geven.

Naast de genoemde aanbevelingen voor vervolgonderzoek, kunnen ook een aantal praktische aanbevelingen worden gedaan. Allereerst zouden het leren op school en het leren via social media niet als apart moeten worden gezien, maar als één geheel (Erstad, 2012). Door deze twee vormen van leren te combineren, kunnen de mogelijkheden van het internet worden benut. Dit sluit aan bij wat de Onderwijsraad (2014) schreef over de vernieuwing en autonomie van het curriculum van scholen, waarin de Onderwijsraad pleit onder andere dat scholen tijd in het onderwijs moeten realiseren voor de snelle ontwikkeling over het gebruik van social media. Om dit te bewerkstelligen is het van belang dat het maatschappelijk denken rondom social media verandert, gezien de gedragsverandering van personen begint dit bij bewustwording van het vertoonde gedrag (Brug, Van Assema, & Lechner, 2017). Dit houdt in dat de politiek bewustzijn creëert bij haar burgers door voorlichting te geven aan scholen op organisatieniveau en aan docenten over de mogelijkheden van social media (Brug et al., 2017). Daarnaast kan worden ingezet op de talentontwikkeling van actieve jongeren op het internet. Deze jongeren zouden kunnen worden gestimuleerd om te onderzoeken

waar hun talenten liggen, om zo de zelfontplooiing te stimuleren (Ito et al., 2010). Uit onderzoek blijkt dat dit bevorderlijk kan zijn voor de ontwikkeling van hun eigen identiteit en persoonlijke groei (Prinsen et al., 2015). Jongeren die hun identiteit hebben opgebouwd op basis van exploratie, experimenten en interpersoonlijke relaties, hebben meer kans op een positieve integratie in de maatschappij (Umaña-Taylor et al., 2009; Van Dijk, & Noorda, 2017). Op deze manier kan talentontwikkeling bijdragen aan een veelzijdigheid van expertise op het internet, maar uiteindelijk ook in de maatschappij.

Referenties

- Anderson, T. (2008). *The theory and practice of online learning*. Edmonton: AU Press
- Boeije, H. (2009). *Analysis in qualitative research*. California: Sage publications
- Bolhuis, S. (2004). *Leerstrategieën, leren en verantwoordelijkheid*. Fontys Hogescholen. Geraadpleegd van <http://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/63956/63956.pdf>
- Brouwer, L. (2006). Giving voice on Dutch Moroccan girls on the internet. *Global Media Journal*, 5(9), 1-10. Geraadpleegd van <http://dare.uvu.nl/bitstream/handle/1871/25786/194682.pdf>
- Brug, J., Van Assema, P., & Lechner, L. (2017). *Gezondheidsbevordering en gedragsverandering. Een planmatige aanpak*. Assen: Koninklijke Van Gorcum
- Buckingham, D., & Willet, R. (2013). *Digital generations: Children, young people, and the new media*. New York: Routledge.
- Bull, G., Thompson, A., Searson, M., Garofalo, J., Park, J., Young, C., & Lee, J. (2008). Connecting informal and formal learning: Experiences in the age of participatory media. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 8, 100-107. Geraadpleegd van <https://www.learntechlib.org/p/29328/>
- Dabbagh, N., & Kitsantas, A. (2012). Personal learning environments, social media, and self-regulated learning: A formula for connecting formal and informal learning. *Internet and Higher Education*, 15, 3-8. doi:10.1016/j.iheduc.2011.06.002
- Denscombe, M. (2010). *The Good Research Guide: for small-scale social research projects*. Berkshire: McGraw-Hill
- Dunbar, R.I.M., Arnaboldi, V., Conti, M., & Passarella, A. (2015). The structure of online social networks mirrors those in the offline world. *Social Networks*, 43, 39-47. doi:10.1016/j.socnet.2015.04.005
- El Hadioui, I. (2008). *Hoe de straat de school binnendringt: Overlastgevend gedrag van Marokkaans-Nederlandse jongeren en de invloed ervan op school*. Utrecht: APS
- Encyclo. (2018). *Nederlandse Encyclopedie: Begrip interactie*. Geraadpleegd van <http://www.encyclo.nl/begrip/interactie>
- Erstad, O. (2012). The learning lives of digital youth – beyond the formal and informal. *Oxford Review of Education*, 38(1), 25–43. doi:10.1080/03054985.2011.577940
- Gee, J. P. (2008). Learning theory, video games, and popular culture. In Drotner, K. & Livingstone, S. (red.), *The International Handbook of Children, Media and Culture*, 196-218. Californië: Sage Publications Inc.
- Gee, J. P. (2005). Semiotic Social Spaces and Affinity Spaces: From the Age of Mythology to Today's Schools. In D. Barton, and K. Tusting (Eds.), *Beyond Communities of Practice: Language, Power and Social Context* (pp. 214–232). Cambridge: Cambridge University Press.

- Harley, D., & Fitzpatrick, G. (2009). Creating a conversational context through video blogging: A case study of Geriatric1927. *Computers in Human Behavior*, 25, 679-689. doi:10.1016/j.chb.2008.08.011
- Hsi, S. (2007). Conceptualizing learning from the everyday activities of digital kids. *International Journal of Science Education*, 29, 1509-1529. doi:10.1080/09500690701494076
- Ito, M., Baumer, S., Bittanti, M., Boyd, D., Cody, R., Herr-Stephenson, B., Trippe, L. (2010). *Hanging out, messing around, and geeking out: Kids living and learning with new media*. Cambridge: The Mit Press.
- Johnson, C.M. (2001). A survey of current research on online communities of practice. *Internet and Higher Education*, 4, 45-60. doi: 10.1016/S1096-7516(01)00047- 1
- Kloosterman, R., & Van Beuningen, J. (2015). *Jongeren over sociale media*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek
- Larsen, M. C. (2007). Understanding social networking: On young people's construction and co-construction of identity online. *Internet Research*, 8, 18-36. Geraadpleegd van http://nordicom.statsbiblioteket.dk/ncom/files/30430953/Understanding_social_networking._Bidrag_til_bog.pdf
- Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated Learning. Legitimate Peripheral Participation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Leurs, K., De Haan, M., & Leander, K. (2015). Affective belongings across geographies: Locating YouTube viewing practices of Moroccan-Dutch youth. In Halegoua, G. R. & Aslinger, B. (red.), *Toward a Global / Local Perspective in Emerging Media. Routledge Studies in New Media and Cyberculture*, (207-226). Londen: Routledge
- Leurs, K., Midden, E., & Ponzanesi, S. (2012). Digital multiculturalism in the Netherlands: Religious, ethnic and gender positioning by Moroccan-Dutch youth. *Religion and Gender*, 2(1), 150-175. Geraadpleegd van <https://eprints.lse.ac.uk/>
- London, M., & Smither, J. W. (1999). Empowered self-development and continuous learning. *Human Resource Management*, 38, 3-15. doi: 10.1002/1099-050X
- Maas, J. (2017). Jeugdhulp: 'Zonder verstand van sociale media kan je beter ophouden'. *Zorg+ Welzijn*, 23(10), 30-31. doi:10.1007/s41185-017-0155-7
- Nederlands Jeugdinstituut. (2018a). *Cijfers over jeugd en opvoeding: Internetgebruik*. Geraadpleegd van <https://www.nji.nl/nl/Databank/Cijfers-over-Jeugd-en-Opvoeding/Cijfers-per-onderwerp-Internetgebruik>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2018b). *Toolbox Mediaopvoeding: Media? Gewoon opvoeden! Begrippenlijst mediaopvoeding*. Geraadpleegd van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Begrippenlijst-mediaopvoeding.pdf>
- Neuman, W.L. (2014). *Understanding research*. Harlow: Pearson Education

- Nikken, P. (2013). *Media-risico's voor kinderen. Een verkenning*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Geraadpleegd van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Media-risicos-voor-kinderen.pdf>
- NOS. (8 januari 2018). *Helpt 12-16 jarigen vindt zichzelf verslaafd aan sociale media*. Geraadpleegd van <https://nos.nl/artikel/2211072-helpt-12-16-jarigen-vindt-zichzelf-verslaafd-aan-sociale-media.html>
- Notley, T. (2009). Young people, online networks, and social inclusion. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14, 1208-1227. doi:10.1111/j.10836101.2009.01487.x
- Onderwijsraad. (2014). *Een eigentijds curriculum*. Den Haag: Drukkerij Excelsior. Geraadpleegd van <https://www.onderwijsraad.nl/upload/documents/publicatie/volledig/Een-eigentijds-curriculum-1.7.pdf>
- Prinsen, F., De Haan, M., Leander, K. M. & Leander, K. (2015). Networked Identity: How Immigrant Youth Employ Online Identity Resources. *Young*, 23(1), 19-38. doi:10.1177/1103308814557396
- Sefton-Green, J. (2004). *Literature review in informal learning with technology outside school*. Bristol: Futurelab
- Swan, K. (2002). Building learning communities in online courses: The importance of interaction. *Education, Communication & Information*, 2, 23-49. doi:10.1080/1463631022000005016
- Umaña-Taylor, A.J., Yazedjian, A., & Bámaca-Gómez, M. (2004). Developing the Ethnic Identity Scale using Eriksonian and social identity perspectives. *Identity: An International Journal of theory and Research*, 4, 9-38. doi: 10.1207/S1532706XID0401_2
- Unicef. (2009). *Verdrag inzake de Rechten van het Kind*. Voorburg: Unicef. Geraadpleegd van https://www.unicef.nl/files/20091116_kinderrechten_verdrag.pdf
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2007). Preadolescents' and adolescents' online communication and their closeness to friends. *Developmental Psychology*, 43, 267-277. doi:10.1037/0012-1649.43.2.267
- Van Dijk, A., & Noorda, J. (2017). De pedagogische waarde van cultureel bewustzijn. *Jeugdbeleid*, 11, 181-190. doi: 10.1007/s12451-017-0154-x
- Van Pels, T. (2003). Respect van twee kanten: Over socialisatie en lastig gedrag van Marokkaanse jongens. *Migrantenstudies*, 19, 228-239. Geraadpleegd van <http://www.migrantenstudies.nl/wp-content/uploads/MS-2003-NR4-P228-239.pdf>
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society*. Cambridge: Harvard University Press

- Warmbrodt, J., Sheng, H., Hall, R., & Cao, J. (2010). Understanding the video bloggers' community. *International Journal of Virtual Communities and Social Networking*, 2, 43-59. doi:10.4018/jvcsn.2010040104
- Wenger, E. (2010). Communities of practice and social learning systems: The career of a concept. In Blackmore, C. (red.), *Social learning systems and communities of practice*, (179-198). Springer, London
- Wright, D., & Kanellopoulos, P. (2010). Informal music learning, improvisation and teacher education. *British Journal of Music Education*, 27, 71-87. doi: 10.1017/S0265051709990210
- QSR international. (z.d.). *What is nvivo*. Geraadpleegd van <http://www.qsrinternational.com/nvivo/what-is-nvivo>

Bijlage A. Achtergrondinformatie respondenten**Respondent 1**

Leeftijd: 16 jaar

Geslacht: Vrouw

Nationaliteit: Nederlands

Woonplaats: Amsterdam

Hoogst genoten opleiding: HAVO

Etnische achtergrond: Thais

Aantal jaar actief als vlogger: 2 jaar

Aantal volgers YouTube: 3.436

Aantal video's: 226

Hoogst aantal views: 412.233

Aantal volgers Instagram: 1.451

Respondent 2

Leeftijd: 16 jaar

Geslacht: Vrouw

Nationaliteit: Nederlands

Woonplaats: Amsterdam

Hoogst genoten opleiding: HAVO

Etnische achtergrond: Marokkaans

Aantal jaar actief als vlogger: 2 jaar

Aantal volgers YouTube: 11.666

Aantal video's: 80

Hoogst aantal views: 137.952

Aantal volgers Instagram: 3.024

Respondent 3

Leeftijd: 24 jaar

Geslacht: Vrouw

Nationaliteit: Nederlands

Woonplaats: Rotterdam

Hoogst genoten opleiding: MBO

Etnische achtergrond: Spaans

Aantal jaar actief als vlogger: 2 jaar

Aantal volgers YouTube: 7.252

Hoogste aantal views: 40.034

Aantal video's: 86

Aantal volgers Instagram: 19.500

Respondent 4

Leeftijd: 23 jaar

Geslacht: Vrouw

Nationaliteit: Nederlands

Woonplaats: Rotterdam

Hoogst genoten opleiding: MBO

Etnische achtergrond: Marokkaans

Aantal jaar actief als vlogger: 1 jaar

Aantal volgers YouTube: 3.681

Aantal video's: 23

Hoogste aantal views: 34.090

Aantal volgers Instagram: 5.160

Respondent 5

Leeftijd: 24

Geslacht: Vrouw

Nationaliteit: Nederlands

Woonplaats: Hengelo

Hoogst genoten opleiding: MBO

Etnische achtergrond: Turks

Aantal jaar actief als vlogger: 5 jaar

Aantal volgers YouTube: 4.089

Aantal video's: 104

Hoogste aantal views: 22.051

Aantal volgers Instagram: 5.773

Respondent 6

Leeftijd: 24 jaar

Geslacht: Vrouw

Nationaliteit: Nederlands

Woonplaats: Rijswijk

Hoogst genoten opleiding: HBO

Etnische achtergrond: Indiase

Aantal jaar actief als vlogger: 2 jaar

Aantal volgers YouTube: 1.769

Aantal video's: 82

Hoogste aantal views: 136.875

Aantal volgers Instagram: 2.267

Bijlage B. Codeboek analyse NVivo

Tabel 1
Codeboek na analyseren semigestructureerde interviews

Naam thema/label	Beschrijving	Bronnen	Uitspraken
Creëren autonomie	Te leven naar wat voor jou belangrijk is		
Doel van vloggen	Het doel van het vloggen voor de meiden, wat willen zij aan hun volgers laten zien?	5	29
Negatieve kant van vloggen	Wat zijn de negatieve aspecten en nadelen van het vloggen/een vlogger zijn?	5	9
Idealen	Wat zijn de dromen en de idealen als het gaat om het vloggen via YouTube?		
Bereiken met YouTube	Wat willen de meiden in de toekomst graag bereiken als YouTuber?	2	5
Inspiratie vloggen	Wie of wat heeft de meiden geïnspireerd om te gaan vloggen via YouTube?	3	6
Veranderen school	Wat zouden de meiden graag willen veranderen aan school met de kennis wat ze leren via social media in hun achterhoofd?	3	6
Wie ben ik	Kunnen ze zichzelf zijn en wat vinden zij belangrijk?	6	25
Interactie met vloggers	Op welke manier vindt er interactie plaats met hun volgers en hoe reageren de meiden hierop?		
Omgaan online reacties	Hoe gaan de meiden om met de reacties die ze online krijgen van hun volgers op de vlogs?	6	32
Reacties van volgers	Wat zijn de negatieve en positieve reacties die de volgers plaatsen onder hun vlogs?	6	31
Verschil met dagelijks leven	Wat zijn de reacties in het dagelijks leven op hun vlogs/omdat ze vlogger zijn, dus op school of thuis?	6	14

Leerproces		Wat hebben de meiden over het geleerd van social media en wat is hierbij het verschil met wat ze leren op school?		
Combineren school en vloggen	Hoe gaan de meiden om met de combinatie van naar school gaan en het vloggen?	2		3
Leren	Wat zien de meiden als leren via het vloggen op YouTube?	6		18
Verschil school en social media	Wat is het verschil tussen het leren op school en wat de meiden leren via het vloggen op YouTube?	4		11
Privacy en bescherming		Hoe denken de meiden erover dat hun hele leven online staat?		
Bescherming	Hoe gaan de meiden om als familie/vrienden beschermend zijn over social media?	2		7
Privacy	Hoe denken de meiden over hun privacy en de privacy van anderen die in beeld komen in de vlogs?	5		5
Status		Wanneer heb je als vlogger status, ben je succesvol en hoe bereik je dit?		
Geld	Op welke manier is er geld te verdienen met vloggen en hoe is dit van invloed op de meiden?	1		3
Regels vloggen	Zijn er geschreven en ongeschreven regels voor het vloggen via YouTube?	3		17
Succes	Waar zijn de meiden trots op wat ze hebben bereikt met YouTube, wat is hun succes?	2		3
Vloggen als baan	Zien de meiden het vloggen als een manier om later hun geld mee te verdienen?	2		2
Volgers	Hoeveel volgers moet je hebben om succes te hebben?	4		10

Steun		Ervaren de meiden steun van hun omgeving en op welke manier beïnvloed het de meiden?	
Positieve kant vloggen	Wat zijn de positieve aspecten / de voordelen van het vloggen via YouTube?	4	10
Steun thuis	Ervaren de meiden steun uit hun thuissituatie?	5	12
Taboe		Zijn er dingen die besproken worden die taboe zijn, niet mogen, gezien de verschillende etnische achtergronden?	
		3	9
Vloggen		Algemene informatie over het vloggen, wat houdt het in en wat vinden de meiden er zo leuk aan?	
Doelgroep	Op welke doelgroep richten de meiden hun vlogs?	1	2
Leuk aan vloggen	Op welke manier halen de meiden energie uit het vloggen? Wat vinden ze er zo leuk aan?	2	3
Onderwerp vloggen	Algemene informatie over het onderwerp vloggen	4	14
Jezelf ontwikkelen		Op welke manier hebben de meiden zich kunnen ontwikkelen via het vloggen via YouTube?	
Groeien	Op welke manier hebben de meiden zich via het vloggen kunnen ontwikkelen tot wie ze nu zijn? Wat heeft hierin meegespeeld?	6	19
Open stellen	Wanneer, hoe en bij wie stellen de meiden zich open?	3	3
Reden beginnen met vloggen	Wat is de reden / de aanleiding geweest om te beginnen met vloggen?	6	7

Bijlage C. Zelfreflecties en observaties

Observaties zijn gedaan aan de hand van de video's gedaan waar de respondenten het hoogste aantal views op hebben. In verband met privacy zijn de links niet gedeeld.

Respondent 1

- Tags, challenges vlogs en nog veel meer

Tabel 2

Observatie en zelfreflectie respondent 1

Reflectie	Views	Comment	Like	Dislike	Uitspraak	Bevestigen uitspraak	Negatieve reactie → positief omdenken
<i>"Beseffen hoe speciaal ik ben, inzicht dat ik basic was geweest als ik niet had gevlogd"</i>	412.251 in één uur met 18 gestegen	936	3.500	2.200	<i>"dit is echt raar wat je doet"</i>	<i>"Wat een arrogant raar rot wijf ☐ Jij bent echt niet goed"</i>	<i>"Deze video is niet grappig, saai, niet leuk, slecht, irritant, stom.....ik heb meteen weggeklinkt."</i> →
					<i>"jij zoekt aandacht"</i>	"Ze heeft denk ik een beetje aandacht tekort"	<i>"Ah thanks voor de view en yt money's waardeer hetxx! :)"</i>
					<i>"jij bent echt lelijk"</i>	"JIJ BENT ECHT LELIJK"	

Respondent 2

- Vlogs, lifestyle, adviezen en reacts

Tabel 3

Observatie en zelfreflectie respondent 2

Reflectie	Views	Comment	Like	Dislike	Uitspraak	Bevestigen uitspraak	Negatieve reactie → positief omdenken
<i>"Dat ik bijzonder ben. Ik dacht dat ik normaal was en met een camera. Mijn motivatie is het organiseren van events en dat ik mijzelf kwetsbaarder wil opstellen."</i>	137.960 in één uur met 8 gestegen	1.194	6000	441	"jij hoort achter de keuken te staan" "je bent een slechte gelovige"	"zoiets hoor jij niet te doen" "ga naar huis a zwerver ga naar je kamer ga bidden tot Allah wat rap en dan zeggen ze in de reacties masallah wat masallah voor wat dit allemaal is haraam"	<i>Wordt in deze video niet bevestigd</i>

Respondent 3

- Make-up

Tabel 4

Observatie en zelfreflectie respondent 3

Reflectie	Views	Comment	Like	Dislike	Uitspraak	Bevestigen uitspraak	Negatieve reactie → positief omdenken
<i>"Ik ben iemand die hardop nadenkt, daar leer ik van."</i>	40.050 In één uur met 16 views gestegen	80	716	33	<i>"je ziet er zo goed uit"</i>	<i>"Super mooi! Pretty face"</i>	<i>Check ----» » » 4min35.. selma zegt stiekem skoet ska. Omdat zij de antwoordt niet kan beantwoorden. Echt een loser</i> → <i>Yakup Tas ze zei "oeh dit wordt spannend" omdat ze aan mijn wenkbrauwen ging beginnen. Niet zomaar iets gaan zoeken.</i> Reactie volger: <i>Yakup Tas schaam je.</i>
					<i>"een depressie is onzin, het bestaat niet"</i>	<i>Wordt niet bevestigd in deze video</i>	

Respondent 4

- Rolstoelvlogger

Tabel 5

Observatie en zelfreflectie respondent 4

Reflectie	Views	Comment	Like	Dislike	Uitspraak	Bevestigen uitspraak	Negatieve reactie → positief omdenken
<i>"Je liet mij denken over de positieve kanten van social media. Dat vond ik mooi."</i>	34.090 Views in één uur niet veranderd	157	1.300	21	<i>"je liegt dat je verlamd bent geraakt"</i>	<i>Wordt niet bevestigd in deze video</i>	<i>Wordt in deze video niet bevestigd</i>

Respondent 5

- Influencer/vlogger

Tabel 6

Observatie en zelfreflectie respondent 5

Reflectie	Views	Comment	Like	Dislike	Uitspraak	Bevestigen uitspraak	Negatieve reactie → positief omdenken
<i>"Door het interview kwam ik erachter hoeveel ik eigenlijk al bereikt heb."</i>	22.051	18	155	25	<i>"konden ze natuurlijk ook lekker gek en gaan schelden en doen"</i>	<i>"eerste keer dat ik je zie, schrok ik even dacht echt dat ze een travestie was, ze is echt eng van uiterlijk lijkt gewoon op een man.. blijf jezelf vooral lekker vinden, maar eerlijk is eerlijk je ziet er echt uit als een man"</i>	<i>Wordt in deze video niet bevestigd</i>

Respondent 6

- Dans video's

Tabel 7

Observatie en zelfreflectie respondent 6

Reflectie	Views	Comment	Like	Dislike	Uitspraak	Bevestigen uitspraak	Negatieve reactie → positief omdenken
<i>"Dat ik je dan niet echt ken, vond ik het wel een gewoon leuk om met je te praten en goed gaan. Ik zeg nu wat ik denk over mijn meningen van social media. En dat is toch altijd wel interessant vind ik."</i>	136.877 In één uur met 2 views gestegen	184	786	156	<i>"ik had niet verwacht dat jij kan dansen want je bent dik"</i>	<i>"I thought that you are tall and slim but u r fat and short sorry to say this"</i>	<i>"non sense"</i> → <i>"Thanks for watching N.!"</i>